

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

donderdag 26 augustus 2010

MEDITATIE

In Abia, de zoon van Jerobeam, wat goeds voor de Heere

Abia was een jongen van een jaar of veertien, toen hij ernstig ziek werd. Hij was de zoon van Jerobeam, de eerste koning van het tienstammenrijk Israël.

Jerobeam was het, die de kalverdienst invoerde met zogenaamde heilighdommen in het noorden en het zuiden van het land: te Dan en te Beth-El. Hij dacht op deze wijze zijn koninkrijk tot een eenheid te maken en zich een bestendig koningshuis te bouwen. Hij ontzag zich niet de ware dienst des Heeren aan te randen en een eigenwillige godsdienst op te richten. Het was een gruwel in Gods oog en tot benauwdheid van het ware volk des Heeren, 1 Kronieken 11 : 16.

Ondanks de krachtigste en ingrijpendste waarschuwingen week hij niet af van zijn boosheid. Nee, Jerobeam ontzag niets, zelfs de heiligste dingen niet, om zijn koningschap te bevestigen! Het stempel dat de God van Israël op hem heeft gezet, is tot een spreekwoord geworden: "Jerobeam, de zoon van Nebath, die Israël zondigen deed". Jaren gingen voorbij en het scheen in alles goed en voorspoedig te gaan - totdat!

"... omdat in hem wat goeds voor de Heere, de God Israëls in de huize Jerobeams gevonden is."

1 Koningen 14:13

Wat gebeurde er? De Heere wierp de zoon van Jerobeam op bed. Koorts en sloopten de krachten van zijn oudste kind. De kundigste artsen stonden machteloos, de beste medicijnen baatten niet. We lezen van de grote verontusting van Jerobeam en zijn huisvrouw. Wat zal toch hun kind geschieden? (vers 3). Met hun vleselijke ogen zagen zij in hem veel goeds. Hij zou immers een uitstekend opvolger van zijn vader wezen. Zal nu de kroonprins sterven? De tijdelijke belangen hebben deze ouders steeds voorop gezet. De geestelijke belangen hebben zij voor hun zoon niet gezocht. Zij hebben hem van de waarheid afgehouden en hem hun valse godsdienst voorgesteld. In plaats voor hun kind allereerst het koninkrijk Gods te zoeken, hebben deze ouders de

ziel van hun kind eraan gewaagd. En dat om hun eigen koninkrijk te bouwen.

Maar nu wendden zij zich, nee niet tot de ijdele profeten en zelfgemaakte priesters van de kalverdienst, maar tot Ahia, de oude profeet van de God Israëls te Silo. Heeft deze niet jaren geleden gezegd dat Jerobeam koning zou zijn over tien stammen? Zal deze hen dan ook nu niet troosten? Zal hij hen niet van vrede spreken en zeggen dat de kroonprins leven zal?

Deze ouders hebben schuld met schuld vermeerderd. Zij durven Ahia niet openlijk onder ogen te komen. In plaats van zich voor God te vernederen, zoeken ze hun ongerechtigheden te bedekken. Zij hopen op barmhartigheid buiten het recht om. Zie, daar verlaat Jerobeams huisvrouw het paleis. De koningin heeft zich gekleed als een burgervrouw. Welk een uiterste geveinsdheid voor God en de mensen! Zij zoeken troost bij de man Gods, maar onoprecht en te laat! De verwachting der huichelaren zal vergaan.

Aangrijpend is het te lezen hoe deze moeder wordt ontmaskerd door het Woord van de alwetende God. Hoe vreselijk is de boodschap dat deze ouders een vloek over hun huis hebben gehaald. In plaats dat Jerobeams huis een bestendig koningshuis zal wezen, zal de God Israëls het uitroeien. Ja, Hij zal het van voor Zijn aangezicht wegdoen, gelijk de drek weggedaan wordt, totdat het ganselijk zal zijn vergaan. En wat zal Abia, die jongeling geschieden? Zijn moeder zal hem niet meer zien in het land der levenden. De man Gods voorzegt haar dat hij sterven zal, juist op het ogenblik als zij thuis komt.

Welk een ernstige waarschuwing voor alle ouders. Hoevelen bouwen hun koninkrijk ten koste van de waarheid. Zij spreken met hun kinderen over vele dingen, maar niet over het ene nodige. Laten wij toch bedenken dat onze kinderen sterfelijk zijn, omdat zij Adamskinderen zijn. Dat zij wellicht nooit zullen bereiken wat wij voor hen wensen en zoeken. Een lang leven is immers niet gehecht aan jonkheid of gezondheid. Integendeel, hoe onzeker is het leven, óók van onze kinderen. Elke keer

Inhoud

88e jaargang

Nr. 47

- 1 In Abia, de zoon van Jerobeam, wat goeds voor de Heere
- 2 De plaats van de vrouw in Gods kerk: Vloek opgeheven? (1)
- 3 De Naam: Bijbelstudie over de namen van de Middelaar (33)
- 4 Dovenpastoraat: De doven horen er ook bij (1)
- 5 Al wat Hij ooit beloofd heeft... (2)
- 7 De verwachting van de wederkomst (5)
- 8 Avondschemering van het leven (18)
- 9 Boekennieuws
- 11 Kerknieuws
- 11 Berichten
- 11 Kerkdiensten

als zij ziek zijn, wordt ons gepredikt dat zij zondaren zijn.

Laten wij ook bedenken dat de Heere er zo nauwkeurig op toeziet wat ouders doen met de kinderen die hen zijn toevertrouwd. Of zij deze verloren schapen van het huis Israëls zullen voorhouden de noodzakelijkheid van waarachtige bekering. Of zij hen wijzen op het grote goed dat God Zijn volk schenkt om niet. Of zij hen in liefde en met oprechtheid vermanen en afhouden van ongerechte dingen en een wereldse wandel! Gedenk aan de ouders van Abia! Hoevele kinderen zullen hun ouders op de jongste dag aanklagen: Gij hebt mijn hoogste belangen niet gezocht! O, zijn wij niet allen schuldenaars van onze kinderen? Dat wij niet zouden rusten totdat wij wat goeds voor de Heere in hen zouden bespeuren!

De tekst leert ons dat de Heere gezocht heeft naar wat goeds in het huis van Jerobeam. Dat huis is door goddeloosheid verdorven en was voor de Heere een drekhoop. Maar hoe wonderlijk: temidden van die drek heeft de Heere wat goeds gevonden - wat goeds voor de Heere. Dat zal de Heere niet uitroeien, maar volmaken. Niet wegdoen met de drek, maar uithalen en tot Zich nemen. Hoe blinkt in deze geschiedenis de soevereine genade Gods! Daar ligt de zoon van Jerobeam te bed, stervende. Hij is van nature een even grote zondaar als alle anderen. De Heere zegt ook niet dat Abia goed is voor de Heere, maar wel dat in hem wat goeds is voor de Heere. De Heere aanschouwde Zijn eigen ge-

nadewerk in het hart van deze jongen. Hoewel hij de zoon van Jerobeam is, is hij een kind Gods. Voorwaar, waar genade valt, valt zij vrij.

Is dit niet een vertroosting voor ouders die wenen voor God vanwege hun tekorten aangaande hun kinderen? Die inleven dat zij, die onrein zijn, geen reinen hebben voortgebracht. Hoe zouden onze kinderen zalig kunnen worden om onzentwil? Zelfs al zouden we alles gedaan hebben in deze wat wij verplicht zijn te doen, wij zijn onnutte dienstknechten. Maar ziet eens wat Ahia de profeet spreekt in 's Heeren Naam: "Daar is wat goeds in deze jongen voor de Heere". Zeker hij zal sterven, eerder dan zijn ouders. Hij zal sterven vanwege de boosheid van zijn ouders. Hij zal evenwel zalig sterven. De God Israëls ziet in Hem de vrucht van Zijn genadewerk. Zijn sterven zal ten leven zijn. Want het welbehagen des HEEREN is voortgegaan door de hand van Christus.

De grote Koning van Sion zal zaad zien en Zich een huis bouwen dat in eeuwigheid bestendig zal zijn. En al zijn er dan slechts enkele sprankelen van het genadegoud in het hart van Abia, het zal tot de voorgestelde volmaaktheid komen. O, het was weinig genade en daarom miste Abia doorgaans de troost van de genade. Doch het was ware genade. De Heere kent degenen die de Zijne zijn en zal Zijn kleinen niet verachten. Het goede werk van Zijn eigen hand zal Christus voleindigen. Abia, een koningszoon? Abia, een Koningskind!

Alzo verheerlijkt God Zijn genade ondanks ouders, namelijk: om Christus' wil. Dat moge ons tot beschaming en tot vertroosting zijn.

"Uit hen zal altijd iemand komen voort, Om de nakomers te leren Uw Woord, Ende de goedigheid hoog geprezen, Van U bewezen".

(Psalm 22 : 16, ber. Datheen).

Genemuiden,

Ds. C. Hogchem

DE PLAATS VAN DE VROUW IN GODS KERK

1

Vloek opgeheven?

Ik herinner me een mevrouw die schreef dat de vloek over de vrouw in het Nieuwe Testament opgeheven is. Welke vloek zou dat moeten zijn?

En hoe is die vloek weggenomen? Er wordt wel gezegd dat de plaats van de vrouw door de zondeval veranderd is en door Christus weer terugge-

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Wnd. hoofdredacteur:

ds. G.J. van Aalst

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:

ds. G.J. van Aalst, Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105
e-mail: gjvanaalst@kliksafe.nl

Redacteur: ds. C. Neele

Meditaties aan:

ds. C. Neele, Hyacinthenstraat 1, 2161 XN Lisse,
tel. 0252-413800, fax 0252-420471
e-mail: c.neele@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten aan:

redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk,
tel. 0180-420865, fax 0180-423583
E-mail: jj.verhage@kliksafe.nl

Aanlevertijd:

Uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór de datum van verschijning van De Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk aan:

Kerkelijk bureau Geref. Gemeenten, postbus 608, 3440 AP Woerden, tel. 0348-489900, fax 0348-483599, e-mail: kbgg@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan:

Drukkerij Verloop, postbus 33, 2950 AA Alblasserdam tel. 078-6912899, fax 078-6919536 e-mail: saambinder@verloop.nl

Advertenties € 0,70 per mm.
Familieberichten € 0,40 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Advertenties dienen **uiterlijk donderdag** in het bezit van de drukker te zijn.
Rouwadvertenties **uiterlijk maandagmorgen 9 uur.**

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Kerkelijk bureau Geref. Gemeenten, postbus 608, 3440 AP Woerden, tel. 0348-489900, fax 0348-483599, e-mail: kbgg@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden:

Postbanknr. 64327 t.n.v. De Saambinder-abonnementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):
voor Nederland: € 11,50 per halfjaar (te betalen per 1 april en 1 oktober);
voor het buitenland: € 23,- per jaar + extra portiekosten.
Canada \$ 110,-; USA \$ 110,-.

Correspondentie-adres Noord-Amerika:

Mr. Clarence Bleeker, 1233 Leffingwell Av, N.E., Grand Rapids, Michigan, U.S.A. 49505.

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid betreffende de inhoud van: de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

bracht is naar de originele toestand. A.J. Rasker maakte die exegetische misstap al. Ik zal uitleggen waarom dit een verkeerde uitleg is en een paar gedachten toevoegen over de plaats van de vrouw in de kerk.

Zondeval

Na de zondeval begon het onkruid te woekeren, maar onkruid mag je wieden. Door de zondeval werd het pijnlijk om kinderen te baren, maar we mogen proberen de bevalling pijnloos te laten verlopen. Wel, zo zegt men, de ondergeschikte toestand van de vrouw is ook een gevolg van de zonde en ook die onderschikking mogen we weg proberen te werken. Net als van het onkruid en van de pijn, moeten ook van die onderdrukking van de vrouw af, is de redenering. Het probleem is echter dat deze vergelijking niet opgaat!

De plaats van de vrouw is niet veranderd door de zondeval. Al vòòr de val was de vrouw er voor de man en een hulpe tegenover hem. Daarom werd ze maninne genoemd. Ze was immers uit de man genomen. Het enige dat er veranderde door de val is dat Eva het ineens moeilijk vond om zich te onderwerpen. Voor de val was het voor haar de gewoonste en heerlijkste zaak ter wereld om er voor Adam te zijn. Na de val werd ze opstandig. En die opstandigheid is het onkruid dat bestreden moet worden.

Prachtig is de kanttekening bij de statenvertaling bij Genesis 3:16: 'Hij zal macht hebben over u te gebieden, hetwelk voor uw vlees nu lastig zal zijn, terwijl het voor den val niet dan lieflijk was'. Niks geen andere positie door de zondeval. Er hoeft helemaal niets recht gezet te worden door Christus. Als er een volk was in de antieke wereld waarin de vrouw hooggeacht en geëerd werd, was het wel in Israël. Gods Woord heeft de vrouw te hoog staan om verlost te moeten worden. Te zeggen dat de vrouw in het Nieuwe Testament verlost wordt en dat ze daarom in Christus een ambt waardig is, is volkomen ongegrond.

God, de Moeder

God, de Moeder. Schrik niet van deze vreselijke uitlating. Maar die kant lijkt het op te gaan. Ik ben het lang niet in alles met C.S. Lewis eens. Maar hier heeft hij gelijk. Het is godslasterlijk om over God de moeder te spreken, in plaats van over God de Vader. God heeft zich niet als moeder geopenbaard en had Zich zo ook niet kunnen openbaren. Hij is God de Vader en

DE NAAM

33

Bijbelstudie over de namen van de Middelaar

OFFERANDE
OPGANG

OPZIENER

PLANT
PRIESTER

'Want gij waart als dwalende schapen, maar gij zijt nu bekeerd tot den Herder en Opziener uwer zielen.'

1 Petrus 2:25

In het laatste vers van dit hoofdstuk zet Petrus het verleden en het heden van zijn lezers tegenover elkaar. Eerst waren zij als dwalende schapen zonder Herder. Zij waren zonder leiding, zonder verzorging en zonder bescherming. Dit is het droeve beeld van een onbekeerde zondaar. Het is ons aller bestaan van nature. Jesaja schrijft: 'Wij dwaalden allen als schapen, wij keerden ons een iegelijk naar zijn weg'. Maar op een zeker moment heeft in het leven van deze verstrooide vreemdelingen en uitverkorenen naar de voorkennis van God de Vader een omkering plaatsgevonden. Christus heeft ze door waarachtige bekering gevoegd tot Zijn kudde en geplaatst onder Zijn liefdevolle zorg.

De Middelaar is de Herder. We stonden daar al eerder bij stil naar aanleiding van dit vers. Maar de Middelaar is ook Opziener. Dat betekent dat Hij opzicht en toezicht over Zijn schapen heeft. Van Hem gaat de leiding uit. Die leiding betreft niet alleen hun lichamen, maar ook hun zielen. De kanttekening schrijft van deze Opziener: 'Grieks episcopon; dat is, Toezienner of Opziener, dat is die zorg draagt voor de zaligheid uwer zielen, al is het dat uwe lichamen hier dikwijls mishandeld worden'.

Ach, moesten de schapen van deze Opziener zelf voor hun zielen zorgen, er kwam niets van terecht. Maar deze Opziener draagt zorg voor die zielen, die Hij kocht met zo'n dure prijs. Zijn ziel is geheel bedroefd geweest tot de dood toe. Hij heeft er verstand van om met zielen om te gaan. De zielen zijn bij deze Opziener in goede handen. Hij verliest er niet één uit het oog, want ze zijn kostelijk in Zijn ogen. Nee, de leiding van deze Opziener wordt lang niet altijd begrepen. Maar de schapen kunnen het gerust aan Hem overlaten.

Van nature missen wij de troost van deze Opziener. Dwalende schapen zonder leiding, wat moet daarvan toch terecht komen? We beseffen niet eens dat we een ziel hebben. Zonder deze Opziener storten wij straks in eeuwige verwoesting neer. We zijn zo vaak bezorgd voor ons lichaam. 'Maar vreest niet voor degenen die het lichaam doden en de ziel niet kunnen doden, maar vreest veelmeer Hem, die beide ziel en lichaam kan verderven in de hel'. Hij vermaant Zijn discipelen ook zelf om acht te geven op hun zielen: 'Want wat baat het een mens, zo hij de gehele wereld gewint, en lijdt schade zijner ziel?' (Matth. 16:26).

Kunt u het ook niet meer zonder deze Opziener stellen? De dichter van Psalm 142 zegt: 'En alle hoop mij gans ontviel, daar niemand zorgde voor mijn ziel'. Hij was zichzelf niet meer toebetrouwd. Dan krijgt deze Opziener zo'n waarde. Zij gaan Hem zoeken in al hun zielsverdriet. 'Gij die God zoekt in al uw zielsverdriet, houdt aan, grijpt moed, uw hart zal vrolijk leven'.

Nunspeet, ds. A. Schot

niets anders.

Toch vraag ik me af of het niet een keer zo ver zal komen dat men over God als een moeder begint te spreken. Het zit als het ware in de lucht. Of begrijpt iedereen intuïtief dat we Christus niet de bruid mogen noemen en de kerk niet de bruidegom is? Zelfs in de Rooms-Katholieke Kerk waar men zoveel eerbied heeft voor Maria dat ze bijna de vierde persoon is in de goddelijke drie-eenheid, is men nooit zo ver gekomen dat God een vrouw werd. En terecht. Het is niet voor niets dat God Zich openbaart als God de Vader. Het heeft een reden. Om dezelfde reden heeft de kerk vaders nodig om als vader te spreken, als vaders te regeren en als vaders te zorgen. Wat er ten diepste achter zit is de kijk op de positie van de vader in kerk en maatschappij.

Niet dat mannen in de kerk zo volmaakt zijn. Dat beseffen ze hopelijk zelf wel. Maar ze kunnen het ook niet helpen dat God mannen heeft uitgekozen om op aarde zijn kerk te regeren. Ik denk dat het ook bijbels is om te zeggen dat mannen het regeren beter ligt dan vrouwen. Vrouwen kunnen ook zelf weinig begrip opbrengen voor echtgenoten die hun vrouwen de baas laten spelen. Zeker mannen in de kerk komen tekort, net als vaders in hun gezinnen. Dat betekent echter nog niet dat vrouwen hun taak over moeten nemen. Mannen moeten hun taak gewoon beter verstaan.

Kwaliteiten

En toch, hoewel mannen officiële ambten in de kerk dragen en niet vrouwen, is het opvallend dat de ongetrouwde apostel Paulus zoveel over vrouwen en moeders schreef. Waarom dat is? Hij had goed begrepen dat ze een geweldige factor zijn in de kerk. Moeders en vrouwen mogen aan de zijlijn lijken te staan, in werkelijkheid doen ze echt mee. Ten goede of ten kwade.

Over de kwaliteiten van vrouwen bestaat geen twijfel. Vrouwen hebben vaak een beter invoelingsvermogen en zijn over het algemeen goede vertroosters. Geen wonder dat de Heere juist hen moeders laat zijn en instinct heeft gegeven om te zorgen. Vrouwen hebben bijzondere kwaliteiten die de kerk zeer ten goede kunnen komen. Het grote invoelingsvermogen en hun gevoeligheid is de sterke en tegelijk ook de zwakke kant van vrouwen. Net zo goed als het objectieve benaderen de sterke en de zwakke kant van mannen is. Het is niet helemaal duidelijk

wat de Heilige Geest precies met 'het zwakke vat' bedoelt, maar ik neem aan dat Hij erop doelt dat mannen gemakkelijker te afstandelijk zijn en vrouwen te gevoelsmatig kunnen zijn.

Op het gevoel af

Waarom zijn er dan kerken waar toch vrouwelijke ambtsdragers zijn? Wel, in de eerste plaats weten we dat Gods Woord tegenwoordig ook in de kerk steeds minder te zeggen heeft. De wereld dicteert dat we meer op ons gevoel moeten afgaan en men maakt daar soms van dat de Heilige Geest nieuwe wegen opent. Daarnaast heeft men vaak een andere kijk op de Bijbel.

Een van de meest bekende verschillen van mening is dat de Bijbel geen eenduidige mening zou weergeven en het er maar over gaat welke teksten je wil benadrukken. Met andere woorden Paulus heeft een andere mening dan Christus. Een ander veel gebruikte leesmethode is om vanuit wat men noemt de 'liefde' te redeneren. Uiteraard komt men er dan ook niet onderuit veel bijbelgedeelten tijdgebonden te verklaren. Helaas komt men daar niet altijd eerlijk voor uit. In elk geval leest men de Bijbel heel anders dan men vanouds gedaan heeft.

Helaas worden theologen die de Bijbel op de klassieke manier lezen vaak discriminatie verweten. Joden zijn vervolgd met een beroep op de Bijbel, net als mensen met een donkere huid zijn gediscrimineerd. En wie tegen vrouwelijke dominees is wordt op dezelfde hoop gegooid. Alsof vrouwen geen kwaliteiten hebben voor het pastoraat, zo redeneert men. En je kunt de bijbelteksten over vrouwen die stil moeten zijn in de kerk niet zomaar

op vandaag plakken. Zo zou je Gods woord niet mogen lezen.

Eenheid van Gods Woord

En toch telt Gods Woord. De manier waarop Paulus en anderen het Oude Testament uitleggen is maatgevend. Gods Woord is een eenheid en we moeten tekst met tekst vergelijken. We gaan niet mee met hen die de schepping in zes dagen loochenen, de letterlijke zondeval ontkennen, homoseksualiteit goedpraten, samenwonen voor het huwelijk gewoon vinden en de vrouw in het ambt voorstaan. We willen het (moderne) levensgevoel niet over Gods woord laten heersen.

De schepping kan volgens ons gevoel niet waar zijn? Op gevoelsmatige gronden weten we geen weg met de duivel, en vragen we ons af of hij wel bestaat? Kortom, niet de Bijbel heeft het laatste woord, maar mijn gevoel. Om dezelfde reden wordt homoseksualiteit goedgekeurd, wat Paulus er ook over gezegd heeft. Men komt er ook mee dat vrouwen geen lang haar meer dragen en geen hoofddeksel op hebben in de kerk. Daar trekt men het gevolg uit dat we ook andere dingen kunnen veranderen. Ik zou echter net andersom willen redeneren. Laten vrouwen nog steeds maar wat op hun lange haar zetten als ze naar de kerk komen: *'Nochtans is noch de man zonder de vrouw, noch de vrouw zonder den man, in den Heere'. (1 Korinthe 11:11). 'Gij mannen, hebt uw eigen vrouwen lief, gelijk ook Christus de gemeente liefgehad heeft en Zichzelven voor haar heeft overgegeven' (Efeze 5:25.)*

(Wordt vervolgd)

Chilliwick (Can.), ds. P. van Ruitenburg

DOVENPASTORAAT

1

De doven horen er ook bij

De zorg voor doven in de Bijbel

Al in het begin van het Oude Testament (Lev. 19:14) lezen we over de bijzondere zorg voor de dove: 'Gij zult den dove niet vloeken en voor het aangezicht des blinden geen aanstoot zetten'.

Vanuit het Nieuwe Testament is ons de geschiedenis bekend van de dove

man die zwaarlijk sprak en genezen werd van zijn kwaal door het 'Ef-fatha' van de Heere Jezus (Mark. 7). 'Hij maakt dat de doven horen en de stommen spreken', sprak de verwonderde schare.

In de Bijbel komen we niet alleen lichamelijk doven tegen, maar, en dat zijn er veel meer, ook geestelijk doven. Dat zijn degenen die niet willen ho-

ren. Zij zijn selectief doof: de nodigen van de satan en de wereld horen ze wel, maar voor de stem van God houden ze zich doof. Op tal van plaatsen in de Bijbel kunnen we lezen dat het met zulke mensen slecht afloopt, tenzij de oren van hun hart geopend worden.

We lezen verder niet in de Bijbel over speciale zielszorg voor de doven. Doven kregen op geen enkele wijze onderwijs en bleven analfabeet. Meestal leerden ze ook niet spreken, zodat ze dus 'stom' bleven. Eeuwenlang spraken men dan ook van doofstommen.

In de Bijbel komen we niet alleen lichamelijk doven tegen, maar, en dat zijn er veel meer, ook geestelijk doven.

Augustinus

Vaak is beweerd dat Augustinus over doven gezegd zou hebben dat ze onmogelijk tot geloof kunnen komen omdat het geloof door het gehoor is en doven kunnen niet horen. Het Latijnse woord 'impedire', dat hij in dit verband gebruikt in één van zijn boeken, kan inderdaad vertaald worden met 'onoverkomelijk zijn', maar ook met 'belemmeren'. Uit andere bronnen blijkt dat Augustinus doven niet afschrijft. Wel erkent hij dat doofheid een ernstige belemmering is om te horen en dus tot geloof te komen. Maar hij weet van doven die met elkaar communiceren via gebaren. In zijn dagen was het voor doven wel erg moeilijk om de 'moeilijke Bijbeltaal' te volgen en eeuwenlang bleef dat zo. Gelukkig staat de Heere doofheid niet in de weg. Hij kan, zoals Hij dat ook bij zwaar verstandelijk gehandicapten wel doet, bij uitzondering onmiddellijk werken en Zijn genadegaven schenken. Waar het mogelijk is, moeten we echter de middelen die ons ten dienste staan, gebruiken. Het middel bij uitnemendheid is en blijft de prediking van Gods Woord.

Noodzaak van dovenpastoraat

Eeuwenlang heeft de kerk nagenoeg geen aandacht besteed aan pastoraat onder doven. Doven konden de kerkdiensten niet volgen, konden niet naar de catechisatie, konden geen belijdenis doen, konden niet deelnemen aan het Heilig Avondmaal. Een enkele keer is in oude notulen iets te

vinden als: 'Praeses stelde voor hoe te handelen met een stomme, die door teijckenen te kennen geeft begeerte te hebben om sich tot het H.A. te begeven' (Groningen, 1686).

In de negentiende eeuw gold het als een grote bijzonderheid wanneer een dove geloofsbelijdenis aflegde.

De dovenvereniging "Door Liefde Saamgebracht" had in 1902 een eigen gebouw aan de Westermarkt te Amsterdam, waar de doven naar de kerk gingen.

We kunnen stellen dat tot aan de Tweede Wereldoorlog er in de kerken nauwelijks iets voor doven werd georganiseerd. In de kerk deden de doven eigenlijk niet mee.

De Nederlandse Christelijke Bond van Doven (NCBD) werd in 1940 opgericht, maar het duurde tot ver na

de Tweede Wereldoorlog dat er overal afdelingen ontstonden, die regionaal dovendiensten belegden.

In 1961 bleek dat doven uit onze gemeenten zich niet konden vinden in het geestelijk klimaat van de NCBD. Zij vroegen toen aan ds. A.F. Honkoop en ds. L. Rijksen (destijds docent aan onze Theologische School) om iets in het eigen kerkverband te regelen voor onze doven. Na wat wikken en wegen kon uiteindelijk student D. Hakkenberg, die goed kon articuleren, in augustus 1962 de eerste bijeenkomst voor doven leiden in Goes. Zo'n 20 jaar lang heeft hij zich met hart en ziel mogen inzetten voor onze doven.

(Wordt vervolgd)

Capelle a/d IJssel,

B. Agteresch

2

Al wat Hij ooit beloofd heeft...

Vaak lezen we over bijzonderheden in de Bijbel heen. Totdat we teksten uit verschillende bijbelboeken naast elkaar leggen en ons afvragen welke uitleg van de Bijbel de juiste is. Een voorbeeld is de vraag hoeveel tijd er ligt tussen de uittocht uit Egypte en de bouw van de tempel. Op dergelijke vragen gaan de auteurs van de Studiebijbel uitvoerig in. Door deze historische gegevens helpt de Studiebijbel belangstellende lezers verder.

Het is waar, de vraag naar tijdsperiodes uit de Bijbelse geschiedenis raakt niet de zaligheid. Toch mogen we vragen van een nauwkeurige bijbellezer best serieus nemen.

In 1 Koningen 6:1 lezen we bijvoorbeeld dat de tempel is gebouwd in het 480e jaar na de uittocht uit Egypte. Ook deze woorden zijn door de Heilige Geest geïnspireerd. De Studiebijbel rekent ons voor dat dit getal ons voor vragen stelt. Wie de tijdsperiodes van de richters bij elkaar optelt, komt op 390 jaar. Neem daarbij op de woestijnreis (40 jaar), de tijd van Jozua (20 jaar), het richterschap van Eli (40 jaar), de tijd van Samuël en Saul (40 jaar), de regering van David (40 jaar) en de eerste jaren van Salomo's regering, tot de tempelbouw (3 jaar) en we komen op een tijdsperiode van 573 jaar. Er moet dus een overlap zijn geweest van

bepaalde gebeurtenissen. Het gemakkelijkste is dit bij de richters aan te nemen. Verschillende richters zullen in eenzelfde tijdsbestek zijn opgetreden, soms in andere delen van het land. De richterentijd zal in totaal zo'n 300 jaar hebben geduurd, zo merkten de statenvertalers in de kanttekeningen bij 1 Koningen 6:1 al op.

Filistijnen

Een volk dat een werkelijke plaag voor Israël is geweest, zijn de Filistijnen. In een apart opstel wordt de geschiedenis van het Filistijnse volk getekend. Dat is nuttig, want het woord Filistijn blijkt maar liefst 288 keer in het Oude Testament voor te komen. Lang voordat het volk van Israël het beloofde land binnentrok, woonden daar al Filistijnen. Dit blijkt ook uit Exodus 13:17 waar God de Israëlieten niet toestaat de 'weg van de Filistijnen' te gaan.

In de 12e eeuw voor Christus verenigden de Filistijnen zich met andere zeevolken en werden ze een gevreesde tegenstander van Egypte. Ze verenigden zich in een verbond van vijf steden, die uit de Bijbel bekend zijn: Gaza, Gath, Ekron, Asdod en Askelon. Ekron bijvoorbeeld is een grote stad geweest, terwijl Askelon ook ruim 10.000 inwoners telde. De macht van de Filistijnen betekende een toenemende bedreiging voor Israël. In de tijd van de rich-

ter Eli en koning Saul waren de Filistijnen duidelijk de meerdere. Deze machtsverhouding veranderde pas onder de regering van koning David. Vanaf die tijd zijn de Filistijnen geen serieuze bedreiging meer voor de Israëlieten. Toch lezen we nog in de dagen van Hizkia over strijd tussen de Filistijnen en Juda. Koning Hizkia bracht de Filistijnen een nederlaag toe (2 Kon. 18:8). Tijdens de Babylonische veroveringen werden ook de Filistijnse steden verwoest.

Richters

Tijdens de tirannie van vijandige vorsten riep de Heere steeds richters. De naam kan doen vermoeden dat ze rechtspraken. Dit lezen we echter alleen over Debora, de enige richteres (Rich. 4:5). Het eigenlijke werk van de richters was het verlossen van het volk.

De eenheid van het volk is in de tijd van de richteren niet zo groot. De twaalf stammen horen weliswaar bij elkaar, maar soms weigeren ze botweg de andere stammen te hulp te schieten (Rich. 5:16-17). Een andere keer brak er zelfs een burgeroorlog uit (Rich. 12:1-6). Het wil dan ook niet zeggen dat de richters over het hele volk regeerden. Dat is wel het geval bij Samuël, die ook wel een richter wordt genoemd (1 Sam. 7:15).

Al met al is het voor Israël een zeer moeilijk werk geweest om het land Kanaän daadwerkelijk in bezit te nemen. Door de almacht Gods is de kracht van de Kanaänieten gebroken in de eerste jaren na de intocht. Aan het eind van Jozua's leven is er echter nog 'zeer veel land overgebleven om dat erfelijk te bezitten', zoals we in Jozua 13:1 lezen. Vervolgens wordt het land onder de stammen verdeeld, gevolgd door de oproep om het nu ook daadwerkelijk in bezit te nemen (Joz. 23:4-13). Dit proces blijkt moeilijk te verlopen, zo maken we op uit het boek Richteren. Dit komt niet alleen door de grote kracht van overgebleven volken in Kanaän, maar in het bijzonder door de afval van Israël van de Heere. Als straf gaf de Heere het volk over in de hand van de vijanden.

Bergafwaarts

Wie het boek Richteren op zich in laat werken, ontkomt niet aan de trieste conclusie dat het met het volk van Israël bergafwaarts is gegaan. Dat zien we in het volksleven. Aan het einde van het boek lezen we van twee aangrijpende burgeroorlogen. Maar ook in het leven van de richters zien we

een neergang. Over de eerste richter, Othniël, lezen we geen bijzondere zonden en gebreken. Later wordt dat wel anders. Gideon, die in de kracht Gods de Midianieten mocht verslaan, maakte uiteindelijk een efod, die voor hem en zijn huis tot een valstrik werd. Simson was weliswaar een Nazireeër die de Filistijnen gevoelige nederlagen toebracht, maar Israël werd niet meer verlost van hun overheersing. Erger nog was het dat Simson eerst een Filistijnse vrouw trouwt en later een relatie heeft met Delila, eveneens een Filistijnse.

Afgoden

Het volk had ondertussen een onweersaanbare hang naar de afgoden. Misschien hebben we ons er wel eens over verbaasd dat de Israëlieten steeds weer knielden voor hout en steen. Welk welkenkend mens doet dat toch? Voordat we ons boven het volk verheffen, zullen we onszelf eerlijk moeten onderzoeken. Het knielen voor de afgoden was het overnemen van de godsdienst van de omringende volken. Wel, zit dat niet in ons bloed? Jaagt de wereld om ons heen naar geld en goed, wij knielen ook voor deze afgoden. Gaat de wereld op in de film, wij willen graag meedoen. Is de mode een afgod geworden, wij buigen heel gemakkelijk mee.

Een opstel in de Studiebijbel over de godsdienst van de Kanaänieten geeft een helder inzicht in de godenwereld die Israël in het beloofde land omringde. Hoe vaak komen we in de Bijbel niet de namen tegen van Baäl, Moloch en Astarte? Het waren nog machtiger vijanden dan de Filistijnen of de Moabieten, omdat ze het volksleven van Israël van binnenuit uitholden door het los te weken van de dienst van de levende God.

De afgod Baäl werd veel vereerd omdat hij, zo geloofde men, voor regen zorgde. In droge zomers kunnen Hollandse boeren snakken naar regen, maar dan nog gaat de vergelijking met het hete Oosterse klimaat niet op. Eigenlijk kunnen wij ons geen voorstelling maken van de betekenis van regen. Dat betekende leven, het uitblijven van regen juist de dood. Een afgod die voor regen zorgt, kon daarom rekenen op aanbidding. En hoe verleidelijk was het voor een Israëliet om in een zeer droge tijd de knie te buigen voor Baäl. Wat was het een wonder dat in de grote droogte ten tijde van Elia er nog 7000 waren die dat niet hadden gedaan.

Het is in dit verband te begrijpen dat de Heere had opgedragen de

Kanaänieten geheel uit te roeien. Hun godsdienst was niet alleen verfoeilijk voor God, maar ook een bron van grote verleiding voor Israël (Deut. 20:18). Israël zou de druk van de afgodendienst niet kunnen weerstaan. De geschiedenis heeft dat bewezen. Tot lering van ons.

God vervult de moederbelofte door de geslachten heen.

Gouden draad

Temidden van alle verwarring en afgodendienst zien we toch de gouden draad van Gods welbehagen. Dat blijkt in het bijzonder uit het korte bijbelboek Ruth, dat zich voordoet in de Richterentijd (Ruth 1:1). De Studiebijbel geeft een heldere uitleg van het losserschap en het zogeheten leviraats-huwelijk. Voor een goed begrip van het bijbelboek is deze informatie nuttig. Over het geloofsleven van Ruth lezen we zowel in de Studiebijbel als in de inleiding in de Statenbijbel. In de Studiebijbel lezen we: 'Ruth ging door haar beslissing om de God van Israël te volgen, deel uitmaken van Gods verbondsvolk'. De statenvertalers zien de geschiedenis van Ruth als een 'voorbeeld van de beroeping der heidenen tot de gemeenschap van onze Heere Christus'. Is het een verschil in woorden, of is het een andere geestelijke belichting van dezelfde geschiedenis? Ook de diepste betekenis van het boek Ruth – laten zien dat de Middelaar Zich niet schaamde om uit zo'n voorgeslacht geboren te worden – staat in de Studiebijbel wat op de achtergrond. Pas in het slot van de inleiding op het boek Ruth lezen we over de Messiaanse strekking van het bijbelboek. Het slot van Ruth, een stuk geslachtsregister, is juist het hoogtepunt van het boek. God vervult de moederbelofte door de geslachten heen, tot op de komst van Christus. Want al wat Hij ooit beloofd heeft, zal bestaan.

N.a.v. M.J. Paul, G. van den Brink, J.C. Bette (red.); "Jozua - Richteren - Ruth - 1 Samuël" in de serie: Studiebijbel Oude Testament; Uitg. Centrum voor Bijbelonderzoek, Veenendaal; 1025 blz.; ISBN 90 77 651 03 9; € 65,- per deel; bij intekening op de hele serie € 58,50 per deel; www.studiebijbel.nl

(wordt vervolgd)

Middelburg,

ds. J.M.D. de Heer

De verwachting van de wederkomst

Nog enkele aandachtspunten

Op welke manier moet in de theologie aandacht worden besteed aan de wederkomst? Hoe moet de wederkomst in de prediking aan de orde komen? Ik noem enkele aandachtspunten:

- Het aandachtspunt van de *rekenschap*. We zullen op die grote dag rekenschap moeten afleggen van heel ons leven, ook van alles wat we gedaan hebben met de gaven, die God ons schonk. In verschillende gelijkenissen legt Christus veel accent op het rentmeesterschap. We kunnen hier ook denken aan de gelijkenis van de pachters en hun vruchten (Matth.21:33-46) en van de tien maagden (Matth.24:1-13). Allemaal gelijkenissen die te maken hebben met ons rentmeesterschap en die tegelijk betrekking hebben op de wederkomst. De verwachting van de wederkomst zal ons doordringen van het diepe besef dat we met God in rekening staan en straks rekenschap zullen moeten geven van ons rentmeesterschap. Leven we daarbij? 'Want wij allen moeten geopenbaard worden voor de rechterstoel van Christus, opdat een iegelijk wegdrage, hetgeen door het lichaam geschiedt, naardat hij gedaan heeft, hetzij goed, hetzij kwaad' (2 Kor. 5:10).
- Het aandachtspunt van de *pelgrimsschap*. Deze wereld gaat voorbij met al haar begeerlijkheid en Gods kinderen verwachten de komst van hun Bruidegom, Die hen thuis zal halen. Hun bestemming ligt in de hemel en op de nieuwe aarde en daarom dienen zij innerlijk afstand te nemen van deze aarde. In de gereformeerde traditie vinden we belangrijke lijnen over de christen als vreemdeling, als pelgrim op doorreis. Calvijn spreekt erover in zijn bekende hoofdstuk uit de *Institutie* dat handelt over de overdenking van het toekomstige leven. Hij benadrukt dat de gelovige vreemdeling en pelgrim wordt, op weg naar het eeuwige Kanaän. De Hebreeënbrief kan ons duidelijk maken hoe

bijbels deze gedachte is. Vanwege de zonde en de dood is het leven hier ballingschap, maar dáár vrijheid. Gods kinderen zijn, als het goed is, vreemdelingen hier op aarde en komen pas thuis in Gods Koninkrijk. Maar Calvijn wil niet dat de gelovige zich als een monnik in een klooster terugtrekt en alleen maar wacht op het hierna maals. Daarom laat hij het hoofdstuk over de meditatie volgen door een hoofdstuk over het gebruik en genot van de aardse goederen. Wie op weg is naar het beloofde land, mag daarom deze schepping nog niet verwaarlozen.

Het woord overdenking, meditatie, heeft bij Calvijn een diepe betekenis. In die overdenking komt nabij wat nog ver weg is. Meditatie van het toekomstige leven is eigenlijk al het voor ogen zien van de opstanding. Het eeuwige leven is er nu al, in het heden proeft Gods kind al de toekomst. De verwachting van en het verlangen naar die dag stempelt het leven van de bruidsgemeente.

- Het aandachtspunt van de *lankmoedigheid*. In de dagen van Petrus werd er al gezegd door spotters: 'Waar is de belofte Zijner toekomst?' (2 Petr.3:4). Christus heeft toch beloofd dat Hij zal wederkomen, maar waarom verstrijken de jaren en komt Hij niet? Petrus zegt daarop, dat de Heere de belofte niet vertraagt, Hij zal Zijn belofte waar maken, maar Hij is nog lankmoedig over ons en daarom roept Hij ons in het Evangelie opdat we tot bekering komen. Ik denk aan de indrukwekkende preek van prof. G. Wisse over het half uur pauze in de hemel (Openb.8:1). De Heere wacht nog om te komen, omdat Hij Zijn Evangelie nog wil laten verkondigen en ons bekeringstijd wil geven. Wat doen we met die evangelietijd? Zouden wij ook niet geduldig moeten zijn ten aanzien van onze naaste? Zouden wij ook niet verlangen dat het Evangelie gepredikt wordt over heel deze wereld? Zouden wij ook

geen hart moeten hebben voor het werk van de evangelisatie? De verwachting van de Wederkomst zet ons, als het goed is, aan om het Evangelie te verbreiden. Op die wijze baant Christus de weg naar die grote dag. Als het Evangelie overal verkondigd is, komt Hij terug. De twintigste eeuw is wel eens terecht de zendingseeuw genoemd, maar wij maken niet uit wanneer het Evangelie overal verkondigd is.

Voorbereid voor die dag

En hoe nu als we het nieuwe leven niet kennen? Hoe nu als we de zekerheid missen van ons aandeel aan Christus? Welke plaats moet de wederkomst innemen bij iemand die geen persoonlijke geloofszekerheid heeft? Belangrijke vragen. Het gaat immers naar het laatste oordeel. En zijn we bereid?

Hoe dienen we ons voor te bereiden op de wederkomst? Het is nodig dat wij in Christus zijn. Alleen dan zal het een blijde dag zijn.

Ds.G.H. Kersten zegt in zijn *Gereformeerde Dogmatiek* het volgende: 'Ook zullen alle mensen openbaarlijk voor de Rechter worden gesteld met de voor allen te vernemen erf- en dadelijke zonden, op grond waarvan zij tot de eeuwige dood veroordeeld worden, terwijl de uitverkorenen, met de gerechtigheid van Christus bekleed, ten aanhore van alle schepselen zullen vrijgesproken worden en ten eeuwigen leven ingaan. Het oordeel zal dus niet alleen inwendig, in de consciëntie, geveld, maar ook in het openbaar voor oog en oor van alle schepselen' (blz. 340). 'En voorts zal over elk mens, vrije en dienstbare, man en vrouw, een nauwkeurig onderzoek gaan; niet één zonde zal bedekt en ongewroken of verborgen blijven. In het openbaar, op de wolken, zal het rechterlijk onderzoek plaatshebben naar alle daden, één voor één; alsook naar de bron waaruit alle daden worden verlicht. 'Met recht', zo spreekt de NGB, 'is deze gedachtenis van dit oordeel schrikkelijk en vervaarlijk voor de bozen en de goddelozen'. Indien zij konden zij zouden vlieden. En anderzijds dit oordeel is wenselijk en troostrijk voor de vromen en uitverkorenen, dewijl alsdan hun verlossing volbracht zal worden. De Zone Gods zal hun

naam belijden voor Zijn Vader en Zijn uitverkoren engelen. Zijn gerechtigheid zal al hun zonden bedekken en openlijk zullen zij gerechtvaardigd worden, ten aanhore van alle goddelozen, van al hun erf- en dadelijke zonden'.

De boeken zullen worden geopend. Als het gaat over het laatste gericht dan worden in de dogmatiek verschillende stappen onderscheiden:

- De *citatie* of dagvaarding. De aartsengel blaast de bazuin, de engelen maken scheiding tussen gelovigen en ongelovigen.
- De *comparitie* of de verschijning. Alle mensen komen te staan voor de geduchte rechterstoel van Christus.
- De *examinatie*. De boeken worden geopend en aan de hand van dit gerechtelijk onderzoek vindt de rechtszitting plaats.
- De *pronuntiatio* of *sententie*. De afkondiging van het vonnis: aan de ene kant de rechtvaardiging, de vrij spraak voor eeuwig, en aan de andere kant de verdoemenis, de veroordeling voor eeuwig.
- De *executie*. Het tweërlei vonnis wordt ten uitvoer gelegd.

Wat een ontzaglijk gebeuren zal dat zijn. Hoe aangrijpend als we dan voor eigen rekening staan. Wat een worstelingen als we de geloofszekerheid missen. Hoe dienen we ons voor te bereiden op de wederkomst? Het is nodig dat wij in Christus zijn. Alleen dan zal het een blijde dag zijn. We hebben ernaar te staan Christus te mogen kennen. Gebruik daarom de genademiddelen. Kom trouw onder de prediking. En dan heeft de prediking de volle Christus te verkondigen en naar Hem te nodigen, hartelijk en welmenend.

Overdenk steeds weer dat we op reis zijn naar die grote dag. Vraag of de Heere uw hart bewaart voor dat elendige materialisme, waardoor we zo opgaan in het aardse. Bedenk altijd weer dat er een werkelijkheid is, die oneindig veel werkelijker is dan de aardse werkelijkheid, en dat is de werkelijk van God en Zijn Koninkrijk. En laten Gods kinderen staan naar geloofsoefeningen om Christus te kennen en vervolgen te kennen, niet alleen in Zijn vernedering, maar ook in Zijn verhoging.

Dat ook Gods kinderen vaak zo weinig uitzien naar de komst van de Bruidgom vindt zijn oorzaak daarin dat ze Hem zo weinig kennen en dat er zo weinig een leven is dichtbij Hem. Het

ontbreekt bij Gods volk zo vaak aan geloofsoefeningen, waardoor het anker vastgemaakt wordt in de gerechtigheid van Christus. Laten we waken en bidden, want die grote dag komt. Christus is de Komende. En nog is het genadetijd en komt in de prediking de bediening der verzoening tot ons: 'Laat u met God verzoenen'. Dát is het middel, dat de Heilige Geest gebruikt om zondaren te brengen aan de voeten van de Zaligmaker.

De grote nood

Ik eindig waar ik begon. Hoe ver is de secularisatie onder ons voortgeschreden? Ik ben ervan overtuigd dat de verwachting van de wederkomst daarvan een graadmeter is, naast andere graadmeters, waar ik nu niet op inga. Hoe komt het dat de toekomst zo'n geringe plaats heeft in het leven

en denken onder ons? Gaan we niet zo op in het heden, dat het verlangen naar de komst van Christus verdrongen wordt? Dan is de kerk aan het verwereldlijken. Is dat niet de grote nood van de kerk onder ons?

Ik weet, er kunnen hier ook andere motieven worden genoemd, zoals het ontbreken van geloofszekerheid, het gebrek aan geloofsoefeningen, maar als ik naar de grote meerderheid zoveel kerkmensen kijk, dan vrees ik dat er sprake is van verwereldlijking en materialisme in vergaande mate. Daarom is er geen plaats om te denken aan de toekomst, laat staan te leven in de verwachting van de wederkomst. Hoe is het met ons?

(slot)

Zeist,

ds. J.J. van Eckeveld

18

Avondschemering van het leven

Ziende gemaakt

'Zijn wij dan ook blind?' Het zijn de woorden van enkele farizeeërs. Jezus, heeft een jongen die blind was, genezen, en hem het vermogen geschonken om te zien. Daarvan mocht de jongen getuigen: 'Eén ding weet ik, dat ik blind was en nu zie'.

Het wonder van de genezing werd verdacht en bestreden. Daarop heeft Jezus gewezen naar Zijn Middelaars opdracht: 'Jezus zeide: Ik ben tot een oordeel in deze wereld gekomen, opdat degenen die niet zien, zien mogen, en die zien, blind worden'.

De farizeeërs meenden ziende te zijn en te kunnen oordelen over het werk van vrije genade. Het bewees dat ze geen kennis hadden van de doodstaat van de mens met alle gevolgen daarvan. Dat in het wonder van de wedergeboorte de mens wordt vernieuwd in alle delen was voor hen verborgen. Jezus sprak eenmaal tot Nicodemus. 'Zijt gij een leraar Israëls, en weet gij deze dingen niet?' Nicodemus had geen kennis aan de bijzondere arbeid van de Heilige Geest. Hij was een leraar Israëls en

toch geestelijk blind. Het is het bijzondere werk van Christus als de Gezalfde van de Vader om blinden het gezicht te geven.

De beeldspraak is duidelijk. Door de geestelijke blindheid is er geen onderscheiden kennis, omdat de zuivere waarneming ontbreekt. Door genade ontvangt de vernieuwde mens een innerlijke waarneming, die in het verleden ontbrak. 'Wij tasten naar den wand gelijk de blinden, en gelijk die geen ogen hebben, tasten wij; wij stoten ons in den middag als in de schemering, wij zijn in woeste plaatsen gelijk de doden.'

Daarom is het noodzakelijk om verlichte ogen des verstands te ontvangen.

'Opdat de God van onzen Heere Jezus Christus, de Vader der heerlijkheid, u geve den Geest der wijsheid en der openbaring in Zijn kennis; Namelijk verlichte ogen uws verstands, opdat gij moogt weten welke is de hoop van Zijn roeping, en welke de rijkdom is der heerlijkheid van Zijn erfenis in de heiligen'.

In de avondschemering van het leven ontmoeten wij een oude leraar. Hij had gesproken over het wonder aan de blinden te Jericho. Er was wat nalezing en de vraag werd gesteld daar wat meer over te zeggen.

Met diepe bewogenheid sprak hij van het genadewonder in zijn persoonlijk leven. Zijn levensweg was in diepe duisternis, maar dat benauwde hem niet. Hij behoorde bij het geslacht dat bouwde aan het levenshuis zonder fundament. Maar daar was hij blind voor. Totdat het de Heere behaagde licht te geven over de waarheid van zijn leven. Het was een leven zonder God.

De heilige en rechtvaardig God, Die het hart doorzoekt, deed bij het ontdekkend licht van de Heilige Geest zien de ijdelheid van het leven en van een ijdel vermeend bezit. Het huis van de toekomstverwachting stortte als een hoop puin in elkaar. Voor het eerst zag hij de waarheid van zijn leven. De alwetendheid Gods ontdekte de bron van zijn bestaan. De vuile bron van zijn leven ging open. De alomtegenwoordigheid Gods voerde terug tot aan de kleuterjaren toe.

Als een walgelijke zondaar stond hij voor de rechtvaardige God, Die de zonde niet ongestraft kon laten. Hij zag de heiligheid Gods en doorleefde dat hij een onrein schepsel was en verfoeilijk voor God. In het puin van zijn leven doorleefde hij de scheiding met God. Hoe kon hij voor zulk een God een bestaan vinden? Het hartdoorzoekend werk van de Heilige Geest vernederde voor God.

Als in het natuurlijke leven de ogen opengaan, ziet de mens wat voorheen verborgen was. Wanneer in een donkere kamer de ogen geopend worden kan hij niets onderscheiden. Er zijn dus twee zaken nodig. Er moeten ogen zijn om te zien en licht om te aanschouwen.

Van nature is de mens geestelijk volkomen blind. Wil het wel zijn, moet hij ziende gemaakt worden. Dat kan alleen door een soevereine en almachtige daad Gods. De Heere moet ook licht schenken over God en Goddelijke zaken. Alleen daardoor krijgt hij ware kennis van God, van zichzelf en van Christus.

De Heere schenkt de innerlijke eerbied voor God, en geeft de ware ken-

nis van de zonde en de gemaakte schuld en doet buigen voor de veroordelende kracht van de heilige wet. De doorleving van het geestelijk onvermogen breekt alle zelfverlossingspogingen af en ontnemt het vergaderde kooppeld. Op de weegschaal van Gods recht verliest de ziel alle vermeende gronden. Als een verloren mens wordt hij uitgedreven uit zichzelf en leert door het ontdekkend licht dat de zaligheid in een Ander is.

Het is het bijzondere werk van de Heilige Geest om de ogen te openen voor de Persoon van de Middelaar. De Heilige Geest ontsluit het Woord en het geschonken geloof ziet Hem in Zijn dierbaarheid, gepastheid, noodzakelijkheid en beminnelijkheid. Zo

zagen de blinden de Zone Davids, nadat hun ogen door Hem geopend waren. Wat ze door gerucht hadden vernomen, werd nu bevestigd. Ze zagen de Zone Davids en geloofden dat bij Hem ontferming was.

De oude leraar werd teruggeleid in Zijn leven en het genadewerk werd opnieuw levendig. De vraag werd gesteld: 'En hoe is het nu verder gegaan?' Het antwoord was duidelijk. Op de school van de genade wordt geleerd dat voor alle genadeleidingen de ogen geopend moeten worden. De vernieuwde mens kan niet leven met conclusies. 'Een iegelijk dan die het van den Vader geleerd heeft, die komt tot Mij.'

Dirksland,

ds. P. Blok

BOEKENNIEUWS

**"De rijke man en Lazarus",
door Johannes Barueth;
uitg. boekhandel De Roo, Zwijndrecht;
ISBN 978-90-87183-009-6;
80 blz.; € 11,90.**

Voor ons ligt een keurig gebonden boekje met vier preken van Joh. Barueth over de gelijkenis van de rijke man en Lazarus uit Lukas 16. Dit is weliswaar overbekende, maar ook altijd weer aangrijpende stof.

Net als in Psalm 1 gaat het over tweërlei levensweg en tweërlei levenseinde. Meer nog: de grote tegenstelling tussen het leven van de rijke man en het uiterst moeilijke leven van de arme Lazarus. Maar dan, in het stervensuur, verandert alles grondig. De preken geven volgens de oude Hollandse of analytische preekwijze eerst uitleg van de tekst en daarna een toepassing. Ze zijn door de bewerker, dr. C.R. van den Berg, geschikt gemaakt voor de lezer van nu.

Wat opvalt is dat van de rijke man feitelijk geen concrete zonden worden genoemd, wel zijn wereldgezindheid. Hij was duidelijk een van de lieden die van de wereld zijn, en die geen deel dan in dit

leven wachten. Maar hij had God niet lief boven alles, en ook zijn naaste, de arme Lazarus aan zijn poort, niet als zichzelf. En zodoende overtrad hij heel Gods liefdewet! Hij die tijdens zijn leven Lazarus geen blik of gedachte waardig keurde, herinnert zich in de hel Lazarus plotseling heel goed.

Gedurig wordt er gewaarschuwd tegen opgaan in weelde en wellust. Maar ook tegen de louter uiterlijke godsdienst van veel mondchristenen. Met klem wordt erop gewezen dat de Heere werkt door Woord en Geest, volgens het antwoord van vader Abraham. Een degelijk werkje over een zeer waarschuwend gelijkenis en als zodanig het lezen en overdenken waard.

Zwijndrecht,

F. van Holten

Naschrift van de redactie:

Bij het ter perse gaan van dit nummer van De Saambinder bereikt ons het droeve bericht dat de schrijver van deze recensie, onze vriend en broeder F. van Holten, nog vrij plotseling is overleden. Woensdag 25 augustus zal hij zoals hij wenste op de bekende begraafplaats 'Oud Kralingen' te Rotterdam worden begraven. We staren hem met jaloersheid na. In een boekje 'Ziende den Onzienlijke (Kampen 1999)' heeft waardevolle persoonlijke herinneringen voor het nageslacht nagelaten. We zul-

len hem missen! Als meelevende broeder en ook als medewerker van ons kerkelijk blad. Ons hartelijk medeleven gaat uit naar zijn vrouw, mevrouw A. van Holten-Visser en zijn (klein)kinderen. De God van wonderen moge vertroosten in Zijn eenzijdige verbondstrouw in Christus Jezus, waarvan zijn leven getuigde. '...en een regenboog was rondom de troon...' (Openb. 4:3m).

ds. G.J. van Aalst

**"Spurgeon een spelbreker",
door dr. C.A. van der Sluijs;
uitg. Boekencentrum, Zoetermeer,
ISBN 978 90 239 2413 5;
324 blz.; € 19,90.**

Tot de bekendste theologen uit de negentiende eeuw behoorde zonder enige twijfel Charles Haddon Spurgeon (1832-1892). Zelfs

boekhandelaren die zich niet specifiek richten op kopers met een christelijke levensovertuiging bieden zijn werken in hun schappen aan, boeken die overtuigen, boeien en bemoedigen. Voor velen mocht deze reeds op zeventienjarige leeftijd (!) predikende Engelsman tot rijke zegen zijn, en dat over de gehele wereld, vroeger en nu.

Tot de kenners van Spurgeon in ons land behoort dr. C.A. van der Sluijs, hervormd emeritus predikant, die in 1987 een proefschrift over hem schreef. Recent volgde een levensbeschrijving, waarvan de ondertitel overigens pas op blz. 210 wordt verduidelijkt. Van der Sluijs typeert deze Engelse collega als een uniek man, levend in een bijzondere tijd. Spurgeon had een fenomenaal geheugen en een grote inzet. Uit verschillende hoofdstukken blijkt zijn grote maatschappelijke betrokkenheid. Hij had oog voor het arme volk in Londen en elders. Zijn betekenis voor de zending en de evangelisatie was groot en hij was een perfect organisator!

Spurgeon bereikte in diens Londense Metropolitan Tabernacle en elders massa's luisteraars. Was er meer vuur dan licht? Philpot en leden van de Strict baptistgemeenten dachten beduidend minder positief over de Engelse opwekkingen. Ook Spurgeon was baptist, maar keek graag over de kerkelijke grenzen heen. Alleen met "hypercalvinisten" had hij weinig op. Zou hij de Gereformeerde Gemeenten van nu daartoe gerekend hebben? Dat vraag ik mij soms af. Hij onderhield contact met collega's als Gunning, Adama van Scheltema en Ten Kate. Niet met een ds. Beversluis, bevindelijk hervormde of afgescheiden predikanten, of Kohlbrugianen.

Ik heb deze goede biografie, waarin illustraties en een persoonsregister helaas ontbreken, met grote belangstelling gelezen. Het boek is een must voor elke liefhebber van Spurgeon.

Zwijndrecht,

C.R. van den Berg

Een stekje in Drenthe

Ook in de zuidoosthoek van Drenthe waren er in de jaren vijftig van de vorige eeuw mensen die de schriftuurlijk-bevindelijke waarheid zochten. In het najaar van 1958 kwamen enkele gezinnen samen om met elkaar thuis een preek te lezen. Ze beseften wel dat dit een noodmaatregel was en voelden het gemis van de ambtelijke bediening. Zo zocht men contact met ds. C. Hegeman, die toen te Genemuiden stond. Al spoedig werd een afdeling van Genemuiden gevormd en werden de eerste ambtsdragers verkozen. Die band met Genemuiden was er niet alleen formeel, want zo veel als mogelijk ging de predikant van Genemuiden er Gods Woord brengen en catechiseren.

Lang is Hoogeveen geen afdeling geweest. Op de biddag 9 maart 1960 werden nieuwgekozen broeders bevestigd. Daarmee werd Hoogeveen geïnstitueerd als zelfstandige gemeente.

Het begin is klein geweest en erg groot is Hoogeveen ook later niet geworden. Maar dat is ook het belangrijkste niet. De Heere heeft er ook Zijn Kerk gebouwd en Zijn Woord gebruikt tot bekering van

zondaren, maar ook tot onderwijs en vertroosting van Zijn Sion.

Werd aanvankelijk in een huiskamer vergaderd, al in het najaar van 1959 werd uitgekeken naar een wat ruimere vergadergelegenheid. Een tijdelijke voorziening werd in een gebouw in Hoogeveen gevonden, maar in 1962 werd een eigen gebouw aan de Fabrieksweg gekocht. Het duurde echter nog tot 9 januari 1964 voordat het officieel in gebruik genomen werd.

Na verscheidene verbouwingen werd deze vergaderruimte toch weer te klein. Plannen voor nieuwbouw werden gemaakt. Met veel inzet van de leden, na ruim 5 jaar sparen en overleg, werd er met bouw begonnen. In oktober 1999 kon een mooi nieuw kerkgebouw in gebruik worden genomen. In de zomertijd worden aangrenzende zalen erbij betrokken om aan de vele vakantie-gangers een plaats te bieden.

Over deze en andere zaken wordt in dit gedenkboek op levendige wijze

verteld, zodat een stukje plaatselijke kerkgeschiedenis tot leven komt.

Op 14 april j.l. werd in een speciale kerkdienst dit 50-jarig bestaan herdacht, waarbij het Woord bediend werd uit Psalm 77:12 en 13: 'Ik zal de daden des HEEREN gedenken; ja, ik zal gedenken Uw wonderen van oudsher. En zal al Uw werken betrachten en van Uw daden spreken'.

Van vijf vroegere consulenten is een preek opgenomen in dit waardige herdenkingsboek.

Er is ook in de kleine gemeente van Hoogeveen weleens gebleken wie mensen zijn, en die kunnen soms tegenvallen. Er is echter ook ervaren Wie God geweest is en Wie Hij in Zijn trouw wil zijn voor een schuldig, onwaardig volk. Als dat besef levend mag zijn, gedenken we in verwondering en verootmoediging wat Hij gedaan heeft.

Het is mijn hartelijke wens dat daartoe ook dit gedenkboek dienstbaar mag zijn.

**"Een stekje in Drenthe",
door W.B. Kranendonk;
uitgave van Geref. Gemeente
te Hoogeveen; prijs: € 14,95**

Te bestellen bij fam. H.M. Koekoek, Siberië 42, 7934 TB Stuifzand, tel. 0528-262334; email: e.koekoek@kliksafe.nl

Staphorst,

ds. C. Vogelaar

KERKNIEUWS

■ PASTORIEZORGEN

Eind mei mochten we u meedelen dat **ds. G. Mouw** het bericht had ontvangen dat na grote zorgen geen uitzaaiingen waren geconstateerd. Wel moest nog een operatie worden ondergaan. Deze heeft inmiddels plaatsgevonden. Op 16 augustus deelde de dokter mee dat na onderzoek er geen zorgen behoeften te zijn. De Heere heeft onze medebroeder opnieuw bijgestaan. Hij wil, samen met zijn vrouw, na de Hee-

re, ieder heel hartelijk bedanken voor het meeleven. Het heeft hen bijzonder goedgedaan.

Ds. C. Neele

■ CLASSIS ROTTERDAM

De classis Rotterdam hoopt te vergaderen op **vrijdag 10 september** in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente van Rotterdam-C. Aanvang: 19.30 uur. Namens de roepende kerk Rotterdam-C, W.J. Schot, scriba.

■ GENERALE SYNODE 2010

Op **woensdag 15** en **donderdag 16 september** a.s. zal de Generale Synode in vergadering bijeenkomen in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente te Utrecht, Bergstraat 54, hoek Catharijnekade. Aanvang: 10.00 uur.

De bidstond zal worden gehouden op **dinsdag 14 september** om 19.30 uur in de Bethelkerk van de Geref. Gemeente van Tricht-Geldermalsen, Laan van Leeuwenstein 10, Geldermalsen.

Kerkenraad Geref. Gemeente Tricht-Geldermalsen.

BERICHTEN

■ OPENING CURSJAAR CGO

De CGO start in Gouda op **donderdag 2 september**. De opening van het cursusjaar is om 19.15 uur.

Op **zaterdag 4 september** zijn alle cursisten welkom in Goes, Dordrecht, Amersfoort, Rijssen en Kampen. De opening is om 8.30 uur. De studiegids wordt bij de opening uitgereikt.

Aanmelding is nog mogelijk (voorlichting@cgo.nu /tel. 010-4717223. Informatie over de CGO-toerusting bij de directeur: jh.mauritz@cgo.nu, tel. 0348-401978.

■ OPROEP INTEGRATIEWEEK

Er zijn nog enkele plaatsen beschikbaar in de Integratieweek, die dit jaar in Friesland wordt georganiseerd in "De Vinkenhoeve" in Vinkega van **vrijdag 8 t/m 15 oktober**.

Deze vakantieweek is bedoeld voor jongeren van 18 tot 40 jaar met of zonder lichamelijke beperking, die behoren tot de Gereformeerde Gemeenten. Voor de deelnemers met een handicap geldt, dat ze behoorlijk zelfredzaam moeten zijn. Het oord is aangepast voor rolstoelgebruikers.

Het karakter van de vakantieweek kenmerkt zich in het samen bezig zijn rondom het Woord van God in de vorm van Bijbelstudies en het samen bezoeken van de zondagse kerkdiensten in de evangelisatiepost in Leeuwarden. Verder worden er diverse uitstapjes gemaakt. Deze week -met zelfverzorging- kost € 310,- per persoon.

Interesse? Meld je aan bij mevrouw J.M. Mudde-van den Berg (0182) 343029 of per email: jmmuddevdberg@klikSAFE.nl.

■ BIJeenKOMST VOOR MANTELZORGERS

Agathos en Cedrah organiseren op **dinsdag 21 september** in Vlaardingen een bijeenkomst voor mantelzorgers. Drs. A.J. den Hartog hoopt een inleiding te verzorgen over het thema "In balans blijven". In deze inleiding wordt ingegaan op de vraag waardoor de (energie)balans van de mantelzorger verstoord kan raken. Vanuit zijn ervaring in de zorg, zijn adviesbureau in de zorg en ervaring met mantelzorgers zal dhr. Den Hartog praktische handvatten bieden waarmee u de balans kunt bewaren tussen de zorg voor de ander en de zorg voor uzelf. Daarnaast is er de gelegenheid om door te spreken over het onderwerp en ervaringen uit te wisselen met andere mantelzorgers. *De toegang is gratis, wel graag van tevoren aanmelden.*

Tijd: 14:00 – 16:30 uur.

Locatie: Uitzicht, Churchillsingel 483, Vlaardingen.

Meer informatie of aanmelden? Bel (010) 264 07 77 of mail naar: mantelzorg@agathos-thuiszorg.nl

KERKDIENTEN

■ ZONDAG 29 AUGUSTUS 2010

Aagtekerke 9.30 en 19.00 uur leesdienst en 14.30 uur ds. De Heer; Alblasserdam 9.30 en 16.30 uur ds. B. van der Heiden; Alphen

a/d Rijn 15.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. Visscher; Apeldoorn 10.00 uur ds. J. Karels en 15.00 uur ds. Schreuder; Arnhem 10.00 en 18.00

uur stud. Baaijens; Barendrecht 10.00 uur ds. Terlouw en 16.30 uur ds. Mijnders; Barneveld-Centrum 9.30 en 19.00 uur ds. Mouw; Barneveld-Zuid 9.30 en 19.00 uur leesdienst; Beekbergen 10.00 en 19.00 uur ds. Schipper; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Berkenwoude 10.00 uur kand. Maljaars en 14.30 uur ds. Van der

Net; Bodegraven 10.00 en 18.30 uur ds. Clements; Boskoop 9.30 en 16.30 uur ds. Boogaard; Breda 10.00 (H.A.) en 18.00 uur ds. Brugge; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur ds. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. Moerkerken en 18.30 uur kand. Maljaars; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur leesdienst; Delft 10.00 uur ds. Paul en 18.30 uur ds. De Wit; Deventer 18.00 uur ds. Kleppe; Dirksland 10.00 en 18.00 uur leesdienst; Doetinchem 9.30 en 15.00 uur stud. Huijser; Dordrecht 10.00 uur leesdienst en 17.00 uur ds. Van der Net; Ede (Nieuwe Kerk, Verl. Maanderweg 33) 11.30 en 19.00 uur ds. Van Manen; Eindhoven 15.00 uur ds. Brugge; Elspeet 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Emmeloord 9.30 en 16.00 uur ds. Van Belzen; Enkhui-zen 10.00 en 16.00 uur ds. Heijkamp; Enter 9.30 en 15.00 uur ds. Verweij; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. Melis; Goes 9.30 en 18.00 uur ds. Meeuse en 14.00 uur leesdienst; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur leesdienst; Gouda 9.30 en 16.30 uur leesdienst; 's-Gravenhage 10.00 uur ds. De Wit en 15.30 uur ds. L. Blok; 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur ds. Hakvoort en 14.00 uur leesdienst; 's-Gravenzande 9.30 en 15.30 uur ds. Van Rijswijk; Groningen 10.00 en 16.00 uur ds. Tuinier; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Hendrik-Ido-Am-bacht 10.00 (H.D.) en 16.30 uur ds. Joosse; Hoofddorp 9.30 uur ds. Driessen en 15.00 uur kand. G.W.S. Mulder; Hoogvliet 18.30 uur ds. Van Rijswijk; Houten 11.00 uur ds. Van der Net en 17.00 uur leesdienst; Kam-pen 9.30 en 15.00 uur ds. Boeder; Kapelle-Biezeling 9.30, 14.00 en 18.00 uur lees-dienst; Katwijk aan Zee 18.30 uur kand. G.W.S. Mulder; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. Van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. Beens; Kortgene 14.30 uur ds. Hakvoort; Krabbendijke 9.30 en 18.00 uur (H.D.) ds. Hoogerland; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur leesdienst; Kruiningen 9.30, 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Lei-derdorp 10.00 uur kand. G.W.S. Mulder en 16.30 uur ds. Paul; Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. Neele; Marknesse 9.30 en 14.30 uur ds. Vogelaar; Meliskerke 9.30, 14.30 en 19.00 uur leesdienst; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. De Heer en 14.00 uur lees-dienst; Middelburg-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. Tanis en 14.00 uur leesdienst; Middel-harnis 9.30 en 18.00 uur ds. P. Blok; Mijd-recht 15.30 uur ds. Labee; Moerkapelle 9.30 en 15.30 uur ds. W. Harinck; Naaldwijk 16.00 uur ds. De Wit; Nieuw Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Vermeij; Nieuwdorp 9.30 en 18.30 uur stud. Visser; Nieuwer ter Aa 19.00 uur ds. Visscher; Nieuwerkerk Zld 9.30 en 15.30 uur leesdienst; Nijkerk 9.30 en 18.30 uur ds. Van Boven; Nisse 14.30 uur stud. Visser; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. Schot; Oostburg 10.00 en 15.30 uur ds. C. Harinck; Oosterend-Texel 10.00

en 16.00 uur ds. Moens; Oosterland 14.30 uur ds. Bakker; Oostkapelle 9.30 uur ds. Vreugdenhil; Opheusden 10.00 en 18.30 uur ds. Mondria; Oud Beijerland 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Oudemirdum 19.00 uur ds. Boeder; Poederoyen 15.00 uur ds. Van Gelder; Poortugaal 9.30 uur ds. Van Gelder en 19.00 uur ds. Silfhout; Rhenen 18.00 uur ds. W.J. Karels; Ridderkerk 9.30 (H.A.) en 17.00 uur ds. De Leeuw; Ridder-kerk-Slikerveer 15.30 uur kand. Maljaars; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur ds. Van Dieren en 14.30 uur leesdienst; Rijssen-West 9.30 uur leesdienst en 18.30 uur ds. J. Karels; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. Schreuder en 14.30 uur leesdienst; Rilland-Bath 14.00 uur ds. Van Krimpen; Rotter-dam-Alexanderpolder 14.30 uur ds. De Leeuw; Rotterdam-IJsselmonde 14.30 uur ds. Pater; Rotterdam-Zuidwijk 19.00 uur ds. Joosse; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. Bakker en 14.00 uur leesdienst; Scher-penzeel 10.00 en 18.30 uur ds. Verschuure; Scheveningen 18.00 uur ds. P. Mulder; Sint Philipsland 18.30 uur ds. Gunst; Sliedrecht (Middeldiepstraat 31) 12.00 uur leesdienst en 19.00 uur ds. Van Gelder; Soest 9.30 uur ds. Kleppe en 15.00 uur ds. F. Mulder; Spij-kenisse 10.00 (H.A.) en 15.30 uur ds. P. Mul-der; Stolk 10.00 en 19.00 uur ds. L. Blok; Terwolde-De Vecht 9.30 uur leesdienst en 14.30 uur stud. Baaijens; Tricht-Geldermal-sen 10.00 en 18.30 uur ds. Labee; Uddel 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Urk 10.00 en 17.00 uur leesdienst; Utrecht 10.00 en 16.30 uur ds. De Waard; Veen 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Veenendaal 9.30 en 15.30 uur ds. W.J. Karels; Vlaardingen 14.30 uur ds. Terlouw; Vlissingen 9.30 uur leesdienst en 16.00 uur ds. Vreugdenhil; Waarde 9.30 en 14.00 uur leesdienst en 18.00 uur ds. Golverdingen; Wageningen 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Werkendam 10.00 en 18.00 uur ds. Karens; Wierden 14.30 uur ds. Van Dieren (H.D.) (in Herv. Kerk Hoge Hexel); Woerden 18.30 uur ds. Driessen; Wolp-haartsdijk 14.00 uur ds. Meeuse; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. Van Krimpen en 14.00 uur leesdienst; Zeist 10.00 (H.A.) en 18.30 uur ds. Van Ekeveld; Zoetermeer 18.30 uur ds. W. Harinck; Zwijndrecht 9.30 (H.A.) en 16.30 uur ds. Pater; Zwolle 9.30 uur lees-dienst en 19.00 uur ds. Vogelaar.

■ DINSDAG 31 AUGUSTUS 2010

Beekbergen 19.30 uur ds. Mondria; Berken-woude 19.30 uur ds. Van Ekeveld; Boskoop 19.30 uur ds. Beens; Ede (Noorderkerk, Am-sterdamseweg 9) 19.30 uur ds. Pater; Enter 19.30 uur ds. Schot (in de Geref. Kerk, Rijs-senseweg 11); Hellevoetsluis 19.30 uur ds. Van Krimpen; Naaldwijk 19.45 uur ds. De Heer; Nieuwdorp 19.30 uur ds. Schipper; Nisse 19.30 uur ds. Van Manen; Oosterend- Texel 19.00 uur ds. Moens; Rotterdam-Cen-trum 19.45 uur ds. F. Mulder; Westkapelle

19.30 uur ds. Joosse; Westzaan 19.30 uur ds. W. Harinck.

■ WOENSDAG 1 SEPTEMBER 2010

Andijk 19.30 uur ds. Van Dieren; Boskoop 14.30 uur ds. De Waard (huw.bev.); Go-rinchem 19.30 uur ds. Van Belzen (GBS); Goudswaard 19.30 uur ds. Hoogerland; Hoogvliet 19.45 uur ds. Meeuse; Katwijk aan Zee 19.45 uur ds. Bakker; Kootwij-kerbroek 14.00 uur ds. Beens (huw.bev.); Nieuw Beijerland 14.30 uur ds. Vermeij (huw.bev.); Rotterdam-Alexanderpolder 19.30 uur ds. Hakvoort; Rotterdam-IJssel-monde 19.30 uur ds. De Heer; Scherpen-zeel 19.30 uur ds. Verschuure; Uddel 19.30 uur ds. Beens (voor de zending); Zaandam 19.30 uur ds. Brugge.

■ DONDERDAG 2 SEPTEMBER 2010

Aalburg 19.30 uur ds. Van Ekeveld; Am-sterdam-Noord 19.30 uur ds. Van Rijswijk; Barneveld-Centrum 19.30 uur ds. Silfhout; Borssele 19.30 uur ds. Van Boven; Brakel 19.30 uur ds. Van Belzen; Capelle a/d IJ-sel-West 19.45 uur ds. Verschuure; Ermelo 19.30 uur ds. Vogelaar; Hoofddorp 19.45 uur ds. W.J. Karels; Kampen 19.30 uur ds. B. van der Heiden; Leerdam 19.30 uur ds. Mondria; Melissant 19.30 uur ds. Driessen; Nieuwe Tonge 19.30 uur ds. F. Mulder; Nij-kerk 19.30 uur ds. Verweij; Ooltgensplaat 19.30 uur ds. Vermeij; Oostkapelle 19.30 uur ds. De Leeuw; Oud Beijerland 14.30 uur ds. Van Krimpen (huw.bev.); Ouddorp 19.30 uur kand. G.W.S. Mulder; Poederoy-en 19.30 uur ds. Terlouw; Sint Philipsland 19.30 uur ds. De Wit; Stolk 19.30 uur ds. Schot; Tricht-Geldermalsen 14.00 uur ds. Labee (huw.bev.).

■ VRIJDAG 3 SEPTEMBER 2010

Hardinxveld-Giessendam 14.00 uur ds. W.J. Karels (huw.bev.); Kootwijkerbroek 15.00 uur ds. Beens (huw.bev.); Wierden 15.00 uur ds. De Wit (huw.bev.) (in de HHK te Vriezenveen).

■ ZATERDAG 4 SEPTEMBER 2010

Tricht-Geldermalsen 15.00 uur ds. Labee (dovendienst).

■ EVANGELISATIESAMENKOMSTEN

Alkmaar ('t Wuiver 2-a) 10.00 en 16.30 uur ev. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur ev. J. Krijgsman; Em-men (Prinsesselaan 6-I) 9.30 en 15.30 uur ev. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2-c) 9.30 en 16.00 uur ev. S. de Vis-ser; Merksem (Oude Bareellei 64) 10.00 en 17.00 uur ev. A. van Setten; Tilburg (Offen-bachstraat 105) 10.00 en 18.30 uur ev. H.J. van den Boogaart.

ADVERTENTIES

Overstroming Pakistan

HANDEN VAN DE KERK
Bijzondere Noden

DEPUTAATSCHAP TOT
HULPVERLENING IN BIJZONDERE NODEN VAN DE
GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Postbus 615 • 3440 AP Woerden T (0348) 48 99 10 • F (0348) 48 37 21
I www.bijzondereboden.nl • Giro 307447

Miljoenen Pakistanen zijn getroffen door de ergste overstromingen in tachtig jaar. Velen van hen verblijven in geïmproviseerde kampen. Door gebrek aan schoon (drink)water en gebrekkige hygiëne zijn ze vatbaar voor allerlei ziekten.

De Church of Pakistan verleent medische zorg in deze kampen. Bijzondere Noden heeft in eerste instantie € 20.000,- toegezegd voor de eerste drie maanden.

Helpt u mee?

**ING
307447**

o.v.v. 'Overstroming Pakistan'

Voor een waardige en stijlvolle verzorging van begrafenissen

met aandacht voor uw persoonlijke wensen.
In alle rust, vertrouwelijk en met bescheidenheid.

Wij verzorgen alléén begrafenissen door het gehele land en zijn dag en nacht persoonlijk bereikbaar.

• H. de Jongh • P.H. van der Leer • D.D.E. Melieste.

Begrafenisonderneming de Jongh

Hardinxveld-Giessendam T (0184) 611 154

Waardeburch T (0418) 652 039

Werkendam T (0183) 701 017

www.begrafenisondernemingdejongh.nl

Begin september D.V. verschijnt:
Een iegelijk, die in Hem gelooft
Ds. D. W. Tuinier

schrijft het 2^e deel over het thema geloven waarin de nadruk ligt op het geloof in Christus.

Het geloof in Christus wordt na aan het hart gelegd. Geschikt voor persoonlijk gebruik en leesdiensten.

De opbrengst is bestemd voor het nieuwe kerkorgel van Aagtekerke.
Prijs: € 14,90 (excl. verzendkosten)

Besteladres: J. Wisse,
tel. 0118-581939 e-mail:
janiswissee_kerke@kliksafe.nl

Te huur: Zelfstandige woonruimte in het buitengebied van **Lunteren** (De Valk) Per september beschikbaar. Geschikt voor 1 persoon (dame)
Huurprijs: €425,- per maand all in.
Tel: 0318-462265

De Laatste Zorg
Begravenisverzorging
Joop van Dijk Joh. zn.

- Geen crematies.

- Begravenissen verzorgen wij geheel naar wens van de familie.
- Gespecialiseerd in thuisopbaring.
- Wij verzorgen begravenissen in elke plaats waar u wenst.
- Ook als u niet of elders verzekerd bent.

Burg. ten Veldestraat 22 M 06-20 36 10 34
8281 ZS Genemuiden F 038-385 87 66
T 038-385 42 30 E info@delaatstezorg.nl
I www.delaatstezorg.nl

Te koop in **Gouda**,
Joubertstraat 53. Tussenwoning.
Woonopp. 135 m².
Zes slaapkamers. Grote woonkamer, prachtige uitbouw in 2006. Heel goed onderhouden. Heel goede stand. Afstand ref. basisschool: 300 m. Zeer centraal. Station 5 min. (fiets). Zeer geschikt voor gezin met 2-6 kinderen.
Zie voor meer informatie:
www.dupreemakelaars.nl.
Voor bezichtiging of brochure:
bel 0182-55 12 55

HARKES
Begravenissen
Persoonlijke zorg voor uw begravenis

Telefoon (0172) 21 21 22

Dokter Hamburgerlaan 59 - 2771 JR Boskoop

Wij verzorgen alleen begravenissen
Dag en nacht bereikbaar - overal te ontbieden

Kies voor verdieping

U leest *GezinsGids* een half jaar voor € 37,35.
Word nu abonnee en ontvang een luxe tijdschrijthouder als welkomstgeschenk.

030 230 3500 www.gezinsgids.nl

Lees dit jaar
GezinsGids

GezinsGids
IDENTITEIT VOOR NU

PSYCHOLOGENPRAKTIJK BROUWER

hulpverlening aan kinderen,
jongeren en volwassenen

RIDDERKERK
Verlengde Kerkweg 11

BARNEVELD
Wilhelminastraat 14

METEREN (GELDERMALSEN)
Dorpsstraat 18

Bel voor informatie of aanmelding:
0180 - 42 69 55
of kijk op www.psychbrouwer.nl

BOEKENMARKT

op DV zaterdag 28 augustus
op de Hoge Wal in Rijssen. Van
10-16 u. Zowel tweedehands als
nieuwe (afgeprijsde) boeken.
P. Helder, 0318-543570

Familie/ vakantiehuis

"Haus Irmgard" op de Hunsrück
(Duitsland) ± 25 km vanaf de moe-
zel en ± 25 km vanaf de Rijn.
25 slaapplekken, onderverdeeld
in div. appartementen.
Ook per appartement te huur.
www.hetankermaritiem.nl/hausirmgard.html
Tel. 06 20735340/ 0620735341

KAMPERLAND: te huur onze
mooie rustig gel. vakantiewoning
Vrij vanaf wk 36 t/m 41 en na
wk 41, ook zeer geschikt voor 50+
Tel. 0113-351899 of 06-20417592

begrafenisverzorging Den Hollander

Begraven in Vlaardingen, Rotterdam,
Gouda, Den Haag en omstreken.
Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst
uitvaartcentrum of thuis met koeling.
Geen crematies.

T. den Hollander
P.N. den Hollander
Mozartlaan 13
3131 ES Vlaardingen

Tel. 010 - 4600509

www.begrafenisverzorgingdenhollander.nl

Karel Pul begrafenisverzorging

- Dag en nacht bereikbaar voor persoonlijke zorg
- Wij verzorgen begravenissen op de gehele Veluwe en omliggende plaatsen

Tel. 0341-562757 www.karelpul.nl
Korpersteeg 24a, 3853 LD Ermelo

Tel. (010) 458 31 12

Dag en nacht bereikbaar Overal te ontbieden

D.W. Schipper
010-450 66 26
Capelle a/d IJssel

J. Kooijman
0182-58 39 32
Gouda

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING G. WEGENAAR

Buurtlaan West 26 tel. 0318-526641
3905 JR Veenendaal www.wegenaar.nl

Wij verzorgen begravenissen in Veenendaal,
Ede, Bennekom, Wageningen, Rhenen e.o.

Begrafenisverzorging Van der Klooster

De laatste zorg in vertrouwde sfeer
voor begravenissen met een christelijke visie
op Goeree, Voorne - Putten, Schouwen en
omstreken

Arleen & Agaat van der Klooster
Broekweg 27, 3253 XB Ouddorp
Telefoon: 0187 - 494834
Mobiel: 06 - 51060136
www.begrafenisverzorgingvdklooster.nl
Wij doen geen crematies

Te huur in Ommeren (Betuwe)
zelfstandige **woonruimte**,
landelijk gelegen, eigen inrit,
prachtig uitzicht en veel privacy.
Tel. 0344-603151

In- en verkoop van **Theologische-**
en aanverwante boeken
www.boekhandelversprille.nl

Boekhandel en Antiquariaat Versprille

Noordweg 9a, Krabbendijke,
Tel.: 0113-502004

Maandag gesloten

Voor een zorgzame begeleiding

Barnveld,
Scherpenzeel e.o.
A. Koster
Telefoon: 033 277 0555
Kantoor: Stationsweg 411
3925 CD Scherpenzeel
Centraal nummer (24 uur):
033 277 0555

Te huur: in **RIJSSEN**, leuke
vrijstaande jaren 30 woning op
loopafstand van centrum en
Zuiderkerk. Geheel gerenoveerd.
5 slaapkamers. Tel. 06-21488604
graag bellen na 8 uur 's avonds

SHG biedt u passende zorg

Uitgaande van de
Gereformeerde Gemeenten in
Nederland biedt de SHG zorg
die aansluit bij uw manier van
leven. Bijbelse normen en
waarden vormen daarin de basis
voor uw en onze
dagelijks levenshouding en
mediagebruik.

DE GRATIS ZORGBROCHURE ZENDEN WIJ U GRAAG TOE

Kraamzorg

Bel 0187 - 4891 73

b.g.g. 0342-49 21 55
ma - vr: 9.00 - 11.00 uur
en van 13.00 - 15.00 uur
vr: ook van 19.00 - 21.00 uur

Thuiszorg

Bel 0166 - 65 26 05

ma - vr: 9.00 - 11.00 uur
vr: ook van 19.00 - 21.00 uur

STICHTING **HET BRAAMBOS**

rondom 19^e eeuwse Strict Baptists

Verschenen:

Nagelaten Brokken deel 7

Vier preken van **William Gadsby**
94 pagina's € 7,50

Tel. 078-6933783 www.hetbraambos.nl
Ook verkrijgbaar bij de boekhandel

Van **Horssen bv**

Dorpsstraat 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 - info@van-horssen.com
www.van-horssen.com

Het juiste adres voor:

Bijbels, Theologische boeken, Leesboeken
voor jong en oud, Voordeelboeken,
Tweedehands, CD's en bladmuziek.

Reformatrice Psychologenpraktijk Nederland

Identiteitsbewust, Persoonlijk, Vertrouwelijk, Doelgericht

Wij bieden identiteit bewuste **hulp** aan
kinderen, jongeren en volwassenen met o.a.:

- Relatieproblemen
- Opvoedingsvragen
- Gedragsproblemen
- Gezinsproblemen
- Persoonlijke problematiek (zoals
Depressie, Angst, Identiteitsvragen)
- Arbeidsproblemen
- Autistisch Spectrum Stoornis

Tevens bieden wij hulp bij PGB aanvragen
en verlengen.

Voor meer informatie of aanmelding:
010 - 483 64 08

Vestigingslocatie: Alblisserdam

info@rpederland.nl www.rpederland.nl

MATTHEW HENRY

VERKLARING VAN HET OUDE EN NIEUWE TESTAMENT

9 delen

Gebonden in scabra-leer
Formaat: 17 x 24,5 cm.
Omvang: 7420 blz.
Verschijnt DV sept. 2010

Intekenprijs **€325,-**

Na verschijning **€375,-**
Uw voordeel
€50,-

8^e druk

Uitgeverij Boekhandel

Gebr. Koster

Nairacstraat 17, 3771 AW Barneveld
Tel. (0342) 41 69 86
www.gebrkoster.nl

KO1035

Ja, ik teken in op de negen-
delige Bijbelverklaring
van Matthew Henry voor de
intekenprijs van **325,-**

Stuur de bon in een envelop, zonder
postzegel, aan:
BOEKHANDEL GEBR. KOSTER
Antwoordnummer 1052
3770 VB Barneveld

Naam:

Adres:

Postcode:

Woonplaats:

Telefoon:

• DIVERSE BLOKFLUITEN
• MUZIEKSTANDAARDS
• ROEMEENSE PANFLUITEN
R. MULDER - STAPHORST
06 12 610 628 B.G.G. 0522 253944
**WWW.MULDERMUZIEK
INSTRUMENTEN.NL**

**AMELAND - TERSCHELLING
BAKKEVEEN**-Fries / Dr Wouden
chalets / stacars v.a € 20/25/30 p.d.
bel 0512-516096 of kijk op
www.vdsluisvakanties.nl

Te huur 5 persoons stacaravan
op "de Hofstee" te Nunspeet
vrij vanaf heden. inl. 06-30810747

Verloskundige Praktijk Voorthuizen e.o.

Kleinschalige verloskundige zorg voor
Voorthuizen, Barneveld, Kootwijkerbroek, Kootwijk, Ganderen, Stroe

"Het wonder van elke geboorte.
Een gebeurtenis welke met zorgvuldigheid
benaderd, en met rust en tijd omgeven wordt.
Met als persoonlijke achtergrond een
Christelijke levensovertuiging, uitgaande van respect
en belangstelling voor iedereen persoonlijk."

www.verloskundigepraktijkvoorthuizen.nl
info@verloskundigepraktijkvoorthuizen.nl

Tel. 06 - 38 92 19 76

hgg: 06 - 10 23 58 57

hgg: 0342 - 40 4006

KNOV
Aangemeten bij de Koninklijke Nederlandse
Organisatie van Verloskundigen
Ingeschreven in het landregister van de KNOV

Essenzo
werkend leren met passie

Twee jaar werkend leren voor
assistent accountant op MBO-4
niveau inclusief opleiding MBA?

Bij Essenzo in Gouda zijn nog enkele
plaatsen vrij. Eén studiebegeleidings-
dag per week en vier dagen werken.

Een werkgever zoeken we samen.

Essenzo zoekt ook een bevoegd
docent voor de bovengenoemde
opleiding voor één dag per week.

T 088 2806 010
www.essenzo.nu

AMBTSKLEDING | ROUWKLEDING
KOORKLEDING | ZAKELIJKE KLEDING

T (033) 258 98 30

Tel. bereikbaar van ma - za van 8.00 - 20.00 u
SERVICE AAN HUIS MOGELIJK

DOSTEINDE 85A | SCHERPENZEEL
WWW.BOEDERCOMFORTKLEDING.NL

Fides

praktijk voor diagnostiek en psychosociale hulpverlening

Een vertrouwd adres voor hulp aan
kinderen, jongeren en volwassenen
vanuit een Bijbelse visie.

Wij bieden o.a. hulp bij:

- Opvoedingsvragen
- Relatie- of werkproblemen
- Somberheid, angst, piekeren
- Psychische klachten
- Gezinsproblemen
- Identiteits- en andere vragen

U kunt ook bij ons terecht voor psycho-
logisch onderzoek, PGB-aanvragen,
sociale vaardigheidstrainingen en
onderzoek en begeleiding van mensen
met een verstandelijke beperking.

Bel gerust voor informatie of
aanmelding! Tel. 0342 - 41 99 77
www.fideshulpverlening.nl

Schoutenstraat 94a
3771 CL Barneveld

*Begrafenisonderneming
De Kloe*

Delkant 8 - 5311 CJ Gamarén
Tel. 0418 - 56 21 74
*
Voor Leerdam en omstreken
J.H. van Panhuis 06 - 51 52 31 03
*
www.begrafenisondernemingdekloe.nl

Dorst
BEGRAFENISVERZORGING

Molenpad 4
4696 BP Stavenisse
Telefoon: 0166 69 74 38
Mobiel: 0610 64 28 07

Wij verzorgen alléén begrafenissen

Zorg dichtbij

Rotterdam Gouda Veendam
Zwijndrecht Gorinchem
Goes

Actief in uw regio!

Waar u ook woont,
Agathos brengt zorg dichtbij:
• Huishoudelijke verzorging
• Persoonlijke verzorging
• Verpleging
• Psychosociale zorg
Bel de Zorglijn (010) 264 07 77 en u krijgt uw rayoncoördinator
aan de lijn. Agathos stelt zelf indicaties voor veel zorgvragen.
Kunnen we geen indicatie stellen? Dan begeleiden we u bij de
CIZ-aanvraag. U ziet, ook indicatiestelling is onze zorg!

Agathos
THUISZORG
T 010 264 07 77 I www.agathos-thuiszorg.nl
Zorg met een eigen kleur

Ten bate van het evangeli-
satiewerk in Amsterdam,
bieden wij u een rondlei-
ding door onze hoofdstad
aan o.l.v. Amsterdamer
dhr. J.C. Hotting. Tevens
bezoekt u onze evangeli-
satiepost 'Bij Simon de Looi-
er' waar u, onder het
genot van een kopje koffie,
e.e.a. over het evangeli-
satiewerk verteld zal worden.
Voor slechts €10,- p.p.,
(max. €50,- per gezin)
heeft u zo een boeiend
dagje Amsterdam.
Tot ziens!

Dagje Amsterdam?
D.V. zaterdag 11 en 18 september
t.b.v. evangelisatiewerk Amsterdam

Reserveren: Via 078-681 9811 (dhr. J.C. Hotting).
Verzamelen bij Centraal Station a/d kant van 'Het IJ'
om 9.30 uur op zaterdag 11 of 18 september.

EVANGELISATIE GG
DEPUTAATSCHAP EVANGELISATIE
GEREFORMEERDE GEMEENTEN
'Bij Simon de Looier'

Levend water (7 preken)
ds. E. Venema

• laatste mogelijkheid (in Drachten)
• nu portvrij!

Geb.; € 12,50; t 0512-519839
aukedeboer@solcon.nl

Handen van de kerk wereldwijd

Dominicaanse Republiek
Gezondheidszorg

Darfur
Noodhulp

Papua
Alfabetisering

Peru
Aandacht en liefde
voor straatkinderen

Zuid-Afrika
Strijd tegen HIV / Aids

Help mee!
• Steun ons werk met een gift
• Nodig ons uit voor een gemeenteavond of op vereniging

SPONSOR WORDEN?
Bel ons en vraag voor welk
project er nog sponsors nodig zijn.

Bijzondere Noden
GIRO 307447 Woerden

DEPUTAATSCHAP TOT HULPVERLENING IN BIJZONDERE NODEN VAN DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN
Houttuinlaan 7 • 3447 GM Woerden • T 0348 48 99 10 • E bijzonderenoden@cbgg.nl • I www.bijzonderenoden.nl